

วิจารณ์และแนะนำหนังสือ

ภาวณา เขมะรัตน์*

หนังสือและเอกสารประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าทางวิชาการ และมักถูกนำไปใช้อ้างอิงอยู่เสมอ คือ งานวิจัย ซึ่งรวมงานวิจัยโดยทั่วไป และวิทยานิพนธ์ทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก การศึกษาระดับปริญญาโทในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกทำวิทยานิพนธ์หรือไม่ทำวิทยานิพนธ์ บางคนจึงไม่มีการทำวิทยานิพนธ์

ปัจจุบันสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ได้เปิดสอนระดับปริญญาเอกใน 3 สาขาวิชา คือ หลักสูตรปริญญาพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิตทางสถิติประยุกต์ Doctor of Philosophy in Applied Statistics (2525) ในคณะสถิติประยุกต์ หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ Doctor of Philosophy in Public Administration (2527) ในคณะรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งต่อมาได้ปรับปรุงหลักสูตรเป็นภาคภาษาอังกฤษ (2535) และเปลี่ยนชื่อหลักสูตรเป็น International Doctoral Program in Development Administration (2537) เพื่อให้เป็นหลักสูตรการศึกษานานาชาติที่รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในโครงการนี้ และหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิตทางบริหารธุรกิจ Doctor of Philosophy in Business Administration (2535) ในคณะบริหารธุรกิจเป็นโครงการร่วมผลิตบัณฑิตปริญญาเอก สาขาบริหารธุรกิจ The Joint Doctoral Program in Business Administration (JDBA) ระหว่างคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการจะผลิตเปลี่ยนกันบริหารโครงการแห่งละ 2 ปี ใน 2 ปีแรก คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นผู้ดำเนินการโครงการ และปัจจุบันโครงการนี้บริหารโดยคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นับตั้งแต่เปิดทำการสอนระดับปริญญาเอกมาจนถึงปัจจุบัน มีผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละคณะดังนี้ คณะสถิติประยุกต์ 22 คน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ 20 คน ส่วนคณะบริหารธุรกิจ ยังไม่มีผู้สำเร็จการศึกษา

* บรรณารักษ์ฝ่ายบริการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ในฉบับนี้จะขอแนะนำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ในรูปแบบคัดย่อวิทยานิพนธ์ เฉพาะปี 2536 และจะเสนอบรรณานุกรมวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาเอก คณะรัฐประศาสนศาสตร์ทั้งหมดในตอนท้าย

กิตติ บุญนาค. 2536 การนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ : การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ในธุรกิจโรงแรม. วิทยานิพนธ์ พบ.ศ. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 500 หน้า. รศ.ดร.วรเดช จันทรศร ประธานกรรมการ (ลพบ. JQ 1745. A1 ก34 T)

นโยบายภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นนโยบายภาษีใหม่ที่กรมสรรพากรนำมาใช้แทนระบบภาษีการค้าเดิม และเริ่มมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. 35 ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญก็คือ ต้องการที่จะพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีความยุติธรรมในการจัดเก็บ ลดความซ้ำซ้อนทางภาษี อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวมด้วยเนื่องจากนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าว เป็นนโยบายภาษีใหม่ของกรมสรรพากร และของประเทศไทยจึงเป็นมูลเหตุจูงใจทำให้ผู้วิจัย อยากที่จะทำการศึกษาว่า ผลของการนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่ม ไปปฏิบัตินั้นเป็นอย่างไรบ้าง ระบบการจัดเก็บมีประสิทธิภาพหรือไม่ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ตลอดจนข้อเสนอกแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบบุกเบิกในเชิงคุณภาพโดยทำการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในธุรกิจโรงแรม ภายใต้การสังเกตการณ์แบบอำพรางตัว และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญสามกลุ่ม ก็คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากร กลุ่มผู้ประกอบการ และกลุ่มประชาชนผู้ใช้บริการ ซึ่งระดับความร่วมมือของบุคคลทั้งสามกลุ่มนี้ จะมีบทบาทกันสำคัญถึงต่อความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของการนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ

จากการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ พบว่ารูปแบบพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติในระดับล่าง (front line implementors) ยังไม่ได้ให้ความร่วมมือต่อนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มเท่าที่ควร และการที่ระดับความร่วมมือของผู้ปฏิบัติระดับล่างมีค่อนข้างน้อย ก็เพราะว่าผู้ปฏิบัติระดับล่างทุกกลุ่มต่างมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นภายในกระบวนการของการนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติโดยทางด้านเจ้าหน้าที่สรรพากรก็พบปัญหาความไม่ชัดเจนของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความไม่เหมาะสมของการกำหนดภารกิจ และการมอบหมายความไม่เหมาะสมของมาตรการควบคุม ประเมินผล และการกระตุ้นส่งเสริมซึ่งสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติก็ยิ่งขาดแคลนทรัพยากรทางด้านต่างๆ อีกด้วย

ส่วนทางด้านผู้ประกอบการและประชาชนก็พบปัญหาการประชาสัมพันธ์ที่ล้มเหลวของกรมสรรพากร และขาดแรงจูงใจที่ดี สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคอันสำคัญที่กรมสรรพากรจะต้องรับไปพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

แม้ว่าที่ผ่านมา กรมสรรพากรจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มหรือแนวปฏิบัติต่างๆ บ้างก็ตาม แต่การปรับปรุงแก้ไขเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุทั้งสิ้น หรือแก้ไขเป็นบางจุดเท่านั้น ที่ไม่ได้ตรงกับความต้องการของผู้ปฏิบัติระดับล่าง และจากการวิจัยในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กรมสรรพากรเน้นการปรับปรุงแก้ไขเฉพาะแต่จุดย่อยๆ เท่านั้น โดยยังไม่ได้เข้าไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างแท้จริง

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ เพื่อยกระดับผลของการนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติให้สูงขึ้น โดยแยกเป็น 20 แผนงาน 37 โครงการ และ 103 แนวปฏิบัติ (ดังรายละเอียดที่นำเสนอไว้ในบทสุดท้าย) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวมุ่งที่จะพัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ยกย่องระดับสมรรถนะของหน่วยปฏิบัติให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงานให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ปรับปรุงมาตรการควบคุมประเมินผล และการกระตุ้นส่งเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพของการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น พัฒนาการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดกระบวนการสื่อสารข้อความที่ชัดเจน ตลอดจนการพัฒนาการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการ และประชาชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง แม้ว่าจะนำข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาลแล้ว ก็อาจจะไม่ได้หมายความว่า ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะหมดไป ทั้งนี้เพราะยังมีปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งยากแก่การที่กรมสรรพากรจะเข้าไปควบคุมและจัดการได้ ซึ่งได้แก่ สภาพทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมลำพังกรมสรรพากรเอง ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงการคลังเท่านั้น ก็คงที่จะแก้ไข้ปัญหาทั้งหมดได้ยาก ดังนั้น กลไกที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และสังคม โดยส่วนรวมทั้งหมด ตลอดจนประชาชนผู้เสียภาษีอากร ควรเข้ามามีบทบาทให้ความช่วยเหลือกรมสรรพากรให้มากขึ้น เพื่อทำให้การนำนโยบายทางด้านนี้ไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงใจ

ทองใบ สุดธานี. 2536. การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสหวิทยาลัยอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ พท.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 436 หน้า. รศ.ดร.วรเดช จันทรศร ประธานกรรมการ (สพบ. LB 2126, TS ท. 19 T)

การวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสหวิทยาลัยอีสานใต้” เป็นการศึกษาการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติตาม พ.ร.บ.วิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติของวิทยาลัยครู (2) เพื่อศึกษาสภาพการนำนโยบายไปปฏิบัติของวิทยาลัยครู (3) เพื่อนำผลที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัยไปพัฒนาเป็นข้อเสนอแนะในการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาเป็นสมมติฐานในการทดสอบ 3 สมมติฐาน คือ สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรลักษณะโครงสร้างของนโยบายทรัพยากร การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากการเมือง การติดต่อสื่อสาร และภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงปฏิบัตินสูงกับการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ สมมติฐานที่ 2 การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำ เป็นชุดตัวแปรเชิงนโยบายที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสำเร็จในการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ และสมมติฐานที่ 3 การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานและภาวะผู้นำเป็นชุดตัวแปรเชิงนโยบายที่มีอิทธิพลสูงสุด ต่อการพยากรณ์การจำแนกกลุ่มตามระดับความสำเร็จในการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ออกแบบการวิจัยแบบตัดขวาง มีตัวแปรอิสระ 6 ตัว คือการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำ ทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การสนับสนุนจากการเมือง และโครงสร้างของนโยบาย ตัวแปรตามคือ การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร คือ การสอนนักศึกษาภาคปกติ การสอนนักศึกษาภาค กศ.บป. การวิจัยการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และการให้บริการทางวิชาการประชากรกลุ่มเป้าหมาย คีตกาจารย์ที่ปฏิบัติงานใน สหวิทยาลัยอีสานใต้ ประกอบด้วยอาจารย์วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี เก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1-15 กรกฎาคม 2534 ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากวิทยาลัยครูละ 105 ชุด ได้แก่สอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 269 ชุด คือ จากวิทยาลัยครูสุรินทร์ 101 ชุด วิทยาลัยครูนครราชสีมา 62 ชุด วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานีแห่งละ 53 ชุด คิดเป็นร้อยละ 64 ของแบบสอบถามทั้งหมด แบบสอบถามเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ตส่วนผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของมาตรวัด อยู่ในเกณฑ์ปานกลางวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยใช้สถิติที่สำคัญคือ อัตราส่วน

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์อำนาจจำแนก

การค้นพบ

1. ตัวแปรลักษณะโครงสร้างของนโยบาย ทรัพยากร การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนจากการเมือง การติดต่อสื่อสารและภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงปฏิฐานสูง กับการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ ยืนยันตามสมมติฐานที่ 1 แสดงว่าตัวแปรเชิงนโยบายทุกตัว มีความสัมพันธ์กับการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติสอดคล้องกับการศึกษาทางทฤษฎี และผลงานวิจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ตัวแปรการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน และภาวะผู้นำ เป็นชุดตัวแปรเชิงนโยบาย ที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสำเร็จการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ โดยที่การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน จะมีอำนาจในการพยากรณ์และการอธิบายความสำเร็จในการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำ ยืนยันตามสมมติฐานที่ 2 แสดงว่าถ้าอาจารย์ของวิทยาลัยครูใดๆ ให้ความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานสูง ก็จะทำให้การปฏิบัติภารกิจของวิทยาลัยครูแห่งนั้นจะประสบผลสำเร็จมากขึ้น และถ้าผู้บริหารมีความสามารถในการใช้ภาวะผู้นำที่ดี ยิ่งจะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. ตัวแปรการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานมีอำนาจจำแนกการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติตามระดับความสำเร็จได้ดีที่สุด ยืนยันตามสมมติฐานที่ 3 แสดงว่าวิทยาลัยครูที่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายปฏิบัติในเกณฑ์สูง ขึ้นอยู่กับการให้ความร่วมมือในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูแห่งนั้น

4. การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จในระดับปานกลาง ยกเว้นการวิจัย ที่ถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จ

5. การดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยครู และการหมุนเวียนให้ดำรงตำแหน่งอธิการ จนเกษียณอายุราชการ เป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ จะประสบผลสำเร็จสูง หากได้ดำเนินการดังนี้

1. ส่งเสริมให้อาจารย์ของวิทยาลัยครูเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน โดยเน้นกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้ประโยชน์จากบุคลากรให้ตรงกับความรู้ความสามารถ บรรจุบุคคลากรในสาขาที่ขาดแคลนและบุคลากรสายสนับสนุน พัฒนาศักยภาพของบุคลากร สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน โดยวิธีการให้ความ

เป็นธรรม

2. สร้างสภาวะผู้นำที่ดีให้เกิดขึ้นในวิทยาลัยครู ด้วยวิธีการสรรหาอธิการ และตำแหน่งทางการบริหารอื่นๆ ของวิทยาลัยครูให้เป็นระบบเดียวกัน โดยเฉพาะตำแหน่ง อธิการ ควรสรรหาและแต่งตั้งจากอาจารย์ของวิทยาลัยครูแห่งนั้นๆ มีวาระ 4 ปี และอยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน และไม่ควรแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งอธิการ แห่งอื่น จัดหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ทางการบริหาร ให้แก่ผู้บริหารของวิทยาลัยครูทุกระดับ

3. ปรับปรุงโครงสร้างของวิทยาลัยครูให้กระชับรัด เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานลดตำแหน่งทางการบริหารและลดตำแหน่งการปฏิบัติงานในหน่วยงานฝ่าย อำนวยการที่ไม่จำเป็นออกไป ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และรวมหน่วยงานระดับ ภาควิชาในบางคณะวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถใช้บุคลากรร่วมกันได้ในแต่ละ โพรแกรมวิชาเอก

4. จัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย ให้แก่อาจารย์ให้เพียงพอที่จะพัฒนางานวิจัยที่มี คุณภาพแก้ไขระเบียบการจ่ายเงินอุดหนุนการวิจัยให้เกิดความคล่องตัว และจัดอบรม ความรู้ด้านการวิจัยให้แก่อาจารย์ที่ขาดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการวิจัย

5. ทบทวนการจัดการศึกษาตามโครงการ กศ.บป. โดยการพิจารณาด้านการ พัฒนาหลักสูตร การรับนักศึกษา และการแก้ไขระเบียบการวัดผล

การพัฒนานโยบายของวิทยาลัยครูนั้น ควรแก้ไขกฎหมายให้วิทยาลัยครูแต่ละ แห่งเป็นนิติบุคคลให้เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาได้ และให้สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และให้ยุบสหวิทยาลัย

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. 2536. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้ บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 254 หน้า. รศ.ดร. วรเดช จันทรรุ ประธานกรรมการ (สพบ. JQ 1746, 21 พ. 56 F)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการสร้าง ประสิทธิผลการเปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ระดับประสิทธิผลของการนำ นโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติเมื่อเปรียบเทียบระหว่างงานต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแนวทางและกลยุทธ์ต่อการสร้างประสิทธิผล ของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นในอนาคต การวิจัยนี้ให้ รูปแบบการวิจัยแบบไม่ทดลอง ประชากรคือ ประชาชนที่เป็นผู้รับบริการของสำนักงานเขต และเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ให้บริการของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครทั้ง 36 สำนักงานเขต

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิและแบบระบบ ได้กลุ่มตัวอย่างมา 18 สำนักงานเขต ขนาดตัวอย่างของผู้รับบริการรวม 700 คน ขนาดตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการรวม 396 คน

ตัวแปรอิสระของการวิจัยเรื่องนี้มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ได้แก่ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความซับซ้อนของโครงสร้าง ความพร้อมของทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ ประกอบไปด้วย 4 มิติย่อย คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความรวดเร็วในการให้บริการ ความเสมอภาคในการให้บริการ และความเป็นธรรมในการให้บริการ

ผลการทดสอบสมมติฐานหลักพบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร รวมกันสามารถอธิบายความมีประสิทธิภาพของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.01 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลในการอธิบายประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ความพร้อมของทรัพยากร รองลงมาตามลำดับคือ ความซับซ้อนของโครงสร้าง ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานรองทั้ง 2 สมมติฐานพบว่า คือ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจของเจ้าหน้าที่และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.001

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุในมิติย่อยของประสิทธิผล คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร รวมกันสามารถอธิบายประสิทธิภาพในมิติของความพึงพอใจได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.005 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักในการอธิบายจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ได้แก่ ความซับซ้อนของโครงสร้าง ความพร้อมของทรัพยากรความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบายและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ส่วนผลการวิเคราะห์ถดถอยประสิทธิผลในมิติของความรวดเร็วในการให้บริการพบว่ามีเพียง 3 ตัวแปร ได้แก่ ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความซับซ้อนของโครงสร้าง และความพร้อมของทรัพยากรที่สามารถรวมกันอธิบายความรวดเร็วในการให้บริการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.005 ตัวแปรที่มีน้ำหนักในการอธิบายจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ความพร้อมของทรัพยากร ความซับซ้อนของโครงสร้าง และการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยประสิทธิผลในมิติของความเสมอภาคในการให้บริการพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร รวมกันสามารถอธิบายประสิทธิภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.05 ตัวแปรที่มีน้ำหนักในการอธิบายจากมากไปน้อยตามลำดับ ได้แก่

ความพร้อมของทรัพยากร ความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย ความซับซ้อนของโครงสร้างและการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ และผลการวิเคราะห์การถดถอยประสิทธิผลในมิติของความเป็นธรรมในการให้บริการ พบว่ามีเพียงตัวแปรความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบายที่สามารถอธิบายความเป็นธรรมได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเหนือระดับ 0.01 นอกนั้นไม่สามารถอธิบายได้ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติเหนือ 0.05 และสำหรับผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกตามงานต่างๆ พบว่ามีเพียงตัวแปรความชัดเจนในเป้าหมายของนโยบาย และตัวแปรความเป็นธรรมในการให้บริการ ที่พบว่างานต่างๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนนอกนั้นมีความแตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ในด้านของข้อเสนอแนะต่อการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติให้บรรลุประสิทธิผลที่ได้ตั้งไว้ ควรมีการนำแนวทางและกลยุทธ์ต่างๆ ต่อไปนี้ไปประยุกต์ใช้ได้แก่ การจัดระบบงานการให้บริการที่ง่ายและรวดเร็วขึ้น การรวมการให้บริการสาธารณะอยู่จุดเดียว เน้นการกระจายอำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการให้มากขึ้น เน้นการใช้หลักความยืดหยุ่นในการให้บริการ ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีมและยึดวัตถุประสงค์ของการให้บริการอยู่ที่ประโยชน์ของประชาชน การติดประกาศขั้นตอน ระยะเวลาในการให้บริการ หลักฐานต่างๆ ที่ต้องใช้อัตราค่าธรรมเนียมที่ต้องเสียและสิทธิของผู้รับบริการไว้ให้ทราบอย่างชัดเจนเข้าใจง่ายโดยปิดประกาศไว้ในที่ที่เปิดเผย การสนับสนุนด้านทรัพยากรแก่โครงสร้างส่วนล่างที่ต้องสัมผัสกับประชาชนให้เพียงพอ การสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบแก่เจ้าหน้าที่ การฝึกอบรมด้านมนุษยสัมพันธ์ การติดคำขวัญหรือสติ๊กเกอร์เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในการให้บริการอยู่เสมอ การจัดให้มีการหมุนเวียนงานของเจ้าหน้าที่เพื่อให้เรียนรู้งานการให้บริการหลายๆ ด้าน สนับสนุนให้มีการนำวัสดุอุปกรณ์การปฏิบัติงานที่ทันสมัยมาใช้เพื่อช่วยให้การให้บริการเป็นไปอย่างรวดเร็ว การให้ผู้รับบริการมีทางเลือกในการไปรับบริการและสามารถร้องเรียนได้ การส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตการให้บริการ เน้นการนำแนวคิดการถูกตรวจสอบได้มาใช้เพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการมาช่วยให้บริการ การสร้างความสมดุลระหว่างปริมาณงานกับกำลังคน การทำบัตรคิว เน้นการกำกับดูแลจากผู้บริหารระดับสูงการขยายเวลาการให้บริการออกไปให้มากขึ้น การจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ การให้บริการผ่านความร่วมมือของหน่วยงานภายนอก การให้ประชาชนสามารถไปรับบริการที่สำนักเขตใดก็ได้ การจัดให้มีหน่วยประชาสัมพันธ์ การจัดทำแผ่นพับ แผ่นปลิว ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ ส่งเสริมให้มีการแข่งขันกันในการให้บริการแก่ประชาชน และเน้นการใช้กลไกตลาด สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาระบบงานการให้บริการของงานต่างๆ มีจุด

ร่วมกันคือ จะต้องเน้นลดขั้นตอนการให้บริการให้มีลักษณะที่สั้นลงและง่ายขึ้น มีการติดประกาศ แจกแผ่นพับ แผ่นปลิวให้ประชาชนทราบ รวมถึงจะต้องเน้นการสร้างสิ่งจูงใจต่างๆ ให้ประชาชนอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น

ปิยะนุช เงินคล้าย. 2536. **ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน : การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบของนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในเขต 1 ของสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ พ.บ.ต. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 253 หน้า. ศ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ประธานกรรมการ (สพบ. RA 395. T5 ป36 T)**

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน : การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบของนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในเขต 1 ของสาธารณสุข มุ่งที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ กิจกรรมสาธารณสุขมูลฐาน การปรับระบบบริการให้รองรับงานสาธารณสุขมูลฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความรู้ในการป้องกันโรค ที่มีต่อตัวแปรผล คือ ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยใช้กรอบแนวทางการศึกษาทฤษฎีของการสาธารณสุขมูลฐานและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ (1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมสาธารณสุขมูลฐาน การปรับระบบบริการให้รองรับงานสาธารณสุขมูลฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนและความรู้ในการป้องกันโรค ว่ามีส่วนสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างไร (2) เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและ/หรือทางอ้อม จากตัวแปรสาเหตุต่างๆ ที่มีต่อตัวแปรผล และ (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมต่างๆ ในนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในจังหวัดต่างๆ ของเขต 1 ของสาธารณสุข

แบบสัมภาษณ์ตามแนว ซึ่งมีการสร้างมาตรวัดตัวแปร 5 มาตรวัด ที่ผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ รวมทั้งความแม่นยำของมาตรวัดแล้ว ถูกนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมายใน 8 จังหวัดที่สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มหลายเชิงชั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติพรรณนาเพื่ออธิบายตัวแปรขั้นต้นและใช้สถิติขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย การวิเคราะห์ถดถอยพหุและการวิเคราะห์เส้นโยงเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยมีการทดสอบฐานคติของสถิติพาราเมตริกแล้ว

ผลการศึกษาพบว่า

1. แนวคิดหลักในเรื่องสาธารณสุขมูลฐานได้ส่งผลต่อภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยผ่านตัวแปรที่สำคัญ คือ การปรับระบบบริการให้รองรับงานสาธารณสุขมูลฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชน และความรู้ในการป้องกันโรค

2. เมื่อใช้การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ในการทดสอบสมมติฐานและให้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ ในการตรวจสอบตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดกับภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชนแล้วพบว่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เป็นไปตามสมมติฐานและตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อภาวะสุขภาพอนามัย ได้แก่ ความรู้ในการป้องกันโรคและเมื่อทำการทดสอบแบบจำลองเส้นโยงพบว่าเป็นไปตามแบบจำลองเส้นโยงสมมติฐาน

3. การวิเคราะห์เส้นโยงแสดงให้เห็นถึงผลกระทบทางตรงและ/หรือทางอ้อมจากตัวแปรสาเหตุต่างๆ รวมทั้งขนาดค่าของผลกระทบรวมจากตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. เพื่อให้การวิจัยมีการพิสูจน์ความเป็นสาเหตุและผลอย่างสมบูรณ์ ควรใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยแบบทดลอง ตั้งแต่ก่อนนํานโยบายไปปฏิบัติ
2. ควรนำแนวคิดในเชิงประเมิณผลมาเป็นกรอบทฤษฎีใช้ในการศึกษาร่วมกับแนวคิดในเรื่องสาธามณสุขมูลฐาน และแนวคิดเกี่ยวกับภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน
3. ควรจัดหลักสูตรการศึกษาฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันโรคให้กับประชาชนที่สนใจ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น

ไพจิตร กสิวัฒน์. 2536. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพการบริหารงานขององค์การกับผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ พ.บ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 261 หน้า. รศ.ดร.วินิต ทรงประทุม ประธานกรรมการ (สพ. JQ 1745. A1 W92 T)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงาน และผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการบริหารงานขององค์การกับผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียน ศึกษาปัจจัยสภาพการบริหารงานขององค์การที่ร่วมกันทำนําผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนได้ดีที่สุด อีกทั้งเปรียบเทียบผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนระหว่างโรงเรียนต่างขนาด และต่างความรับผิดชอบของสาธารณสุขภาค เปรียบเทียบการประเมินสภาพการบริหารงานขององค์การระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร

การศึกษานี้ใช้กรอบการวิเคราะห์ การนํานโยบายไปปฏิบัติภายใต้ฐานคิดต่างกัน รวม 3 กรอบ ได้แก่ 1) กรอบการวิเคราะห์ที่ยึดหลักเหตุผล 2) กรอบการวิเคราะห์ที่ยึดหลักการจัดการ และ 3) กรอบการวิเคราะห์ที่ยึดหลักการพัฒนาองค์การ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม 1) ครูอนามัย-ในฐานะผู้รับบริการ จำนวน 340 คน 2) พยาบาลอนามัยโรงเรียน-ในฐานะผู้ให้บริการ

หรือผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 84 คน และ 3) แพทย์ หัวหน้าศูนย์บริการสาธารณสุข และ แพทย์ผู้ตรวจการสาธารณสุข-ในฐานะผู้บริหาร รวม 50 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยส่งทางไปรษณีย์แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสภาพการบริหารงานขององค์กรบางปัจจัยในทุกกรอบการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนบางด้าน ทั้งในมิติการบรรลุผลตามเป้าหมาย และมิติความพึงพอใจของผู้รับบริการ 2) สภาพการบริหารงานขององค์กรตามฐานคติที่ยึดหลักการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยสถานที่ตั้งขององค์กร มีอิทธิพลต่อผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียน ในมิติความพึงพอใจของผู้รับบริการ 3) ผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนในภาพรวม พบว่าบรรลุผลตามเป้าหมายร้อยละ 69 โดยมีอัตราการบรรลุผลตามเป้าหมายในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กเป็นลำดับและพบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างกันไประหว่างโรงเรียนในความรับผิดชอบของต่างสาธารณสุขภาค และ 4) สภาพการบริหารงานขององค์กร ตามการประเมินของพยาบาลอนามัยโรงเรียน-ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน พบว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าการประเมินโดย แพทย์-ในฐานะผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนางานอนามัยโรงเรียนของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นได้ โดยการให้ความสำคัญที่การเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการภายในสำนักอนามัยทุกระดับ ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียน นับตั้งแต่ 1) การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการดำเนินงาน 2) การเพิ่มอัตราบุคลากร อนามัยโรงเรียนให้เหมาะสมกับภาระงาน รวมถึงการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะที่จำเป็น อีกทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากร 3) การปรับปรุงการวางแผนและการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การจัดหายานพาหนะไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียนโดยเฉพาะ ประจำทุกศูนย์บริการฯ และ 5) การจัดให้มีอุปกรณ์และสื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพแก่เด็กนักเรียนให้น่าสนใจ ทันสมัยและเพียงพอ

เลิศ ไชยณรงค์. 2536. **อิทธิพลของภาวะผู้นำที่มีต่อประสิทธิผลของการบริหารงาน ศึกษาเฉพาะกรณีผู้จัดการประจำ การประสานส่วนภูมิภาค ประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ พ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 281 หน้า. รศ.ดร.ถวัลย์ วรเทพพุดิพงษ์ ประธานกรรมการ (ลพบ. HD 57.7, ล. 68 T)

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มุ่งจะศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อประเภทผู้นำของผู้จัดการ ประปาส่วนภูมิภาค ตามแนวคิดของเรตติน และเน้นศึกษาประเภทผู้นำว่ามีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ เมื่อร่วมกับตัวแปรอื่นทั้งยังต้องการ จะศึกษาหาชุดตัวแปรที่จะสามารถอธิบายประสิทธิผลการบริหารงานได้ดีที่สุด ประสิทธิภาพ การบริหารงานของการศึกษานี้ ได้ครอบคลุมถึงประสิทธิผลการบริหารงานของบุคคล และประสิทธิผลการบริหารงานขององค์กร นอกจากนี้ยังต้องการจะศึกษาว่ามาตรวัด ประเภทผู้นำของเรตตินสามารถใช้แจกแจงผู้นำไทยออกเป็น 8 ประเภทตามแนวคิด ทฤษฎีนี้หรือไม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ได้แก่ ผู้จัดการประปาส่วนภูมิภาคจำนวน 187 คน ซึ่งรับผิดชอบสำนักงานประปาโดยมีผู้ช่วยระดับหัวหน้างาน 3 ตำแหน่งคือ หัวหน้างานผลิต หัวหน้างานบริหาร และหัวหน้างานบริการ หน่วยงานนี้เป็นองค์กร ระดับล่างที่จะนำนโยบายจากส่วนกลางไปสู่การปฏิบัติ ต้องทำหน้าที่ไม่เฉพาะที่เป็น หน้าที่โดยตรง แต่ต้องประสานงานระหว่างส่วนกลาง เขต และประชาชน จึงนับเป็น หน่วยงานที่มีความสำคัญมากของการประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) ประสิทธิภาพ การบริหารงานของบุคคลกลุ่มนี้ถือเป็นความสำเร็จของรัฐวิสาหกิจการประปาส่วนภูมิภาค ผู้จัดการกลุ่มนี้อยู่ในตำแหน่งมานานกว่า 2 ปี เป็นชายล้วนแต่งงานแล้วเกือบทั้งหมด มี การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับ ปวช. (41.2 เปอร์เซ็นต์) รองลงมาคือ ปวส. (34.8 เปอร์เซ็นต์) มีประสบการณ์บริหารในตำแหน่งมากกว่า 10 ปี ขึ้นไปถึงร้อยละ 58.1 และร้อยละ 61.5 มีอายุมากกว่า 45 ปี กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดทำ หน้าที่เป็นผู้จัดการประปาอยู่ทั่วราชอาณาจักรไทยรวม 70 จังหวัดยกเว้นกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ชุด ชุดแรก เป็นมาตรวัดประเภทผู้นำของเรตติน ชุดที่สองเป็นคำถามเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้จัดการ ฐานแบบการบริหารงานของผู้จัดการ สถานการณ์ในหน่วยงาน (คำนวณในตำแหน่ง โครงสร้างงาน และความสัมพันธ์กับลูกน้อง) ความلامัดคีของสมาชิกและประสิทธิผล ของผู้จัดการ การตอบแบบสอบถามทุกคนตอบในห้วง เมื่อว่างจากการอบรม หรือสัมมนา ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบทุกส่วน และทุกฉบับก่อนจะดำเนินการขั้นต่อไป สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS/PC+ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งลักษณะของตัวแปรต่างๆ ส่วนที่สองเป็นการใช้สถิติเชิงอนุมานได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์

การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์จำแนกประเภท (discriminant analysis) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ส่วนที่สามเป็นผลวิเคราะห์เพิ่มเติมในสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า 1) มาตรการของเรตดินสามารถแจกแจงประเภทของผู้จัดการได้ และสอดคล้องกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้จัดการ ซึ่งประเมินโดยผู้บังคับบัญชาและประเมินโดยผู้จัดการเอง ตรงตามแนวคิดทฤษฎีของเรตดิน 2) ชุดตัวแปรที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลการบริหารงานของผู้จัดการ ได้แก่ ภาวะผู้นำ รองลงมา ได้แก่ จำนวนพนักงานในหน่วยงาน อันดับสามประสบการณ์การบริหาร อันดับสี่และห้าได้แก่ระดับการศึกษา และการบริหารงานโดยยึดกฎระเบียบ 3) ชุดตัวแปรที่สามารถอธิบายประสิทธิผลขององค์กร (กำไรค่าน้ำเฉลี่ยในช่วง 4 ปีต่อต้นทุน 100 บาท) อันดับ 1 ได้แก่ จำนวนพนักงานในหน่วยงาน (อธิบายได้ร้อยละ 47) รองลงมาเป็นเงินเดือนหรือระดับขั้นของผู้จัดการ (อธิบายเพิ่มได้ 3 เปอร์เซ็นต์) อันดับสาม ความสามัคคีในหน่วยงาน อันดับสี่และห้า ได้แก่โครงสร้างงานและจำนวนครั้งการฝึกอบรมด้านบริหาร (3 ตัวแปรสามารถอธิบายเพิ่มได้ 2 เปอร์เซ็นต์) 4) ชุดตัวแปรที่สามารถอธิบายประสิทธิผลขององค์กร (คะแนนองค์ประกอบของ 6 ตัวแปร ได้แก่ อัตราการเพิ่มกำไรค่าน้ำ อัตราการเพิ่มจำนวนผู้ใช้น้ำ อัตราการลดการสูญเสีย น้ำ อัตราการลดหนี้ของผู้ใช้น้ำ ฯลฯ) อันดับหนึ่งได้แก่ขนาดของเมือง (อธิบายได้ร้อยละ 11) รองลงมา ได้แก่ ประสบการณ์การบริหารงาน (อธิบายเพิ่มได้ 4 เปอร์เซ็นต์) อันดับสาม สี่ และห้า ได้แก่ จำนวนครั้งที่ฝึกอบรมการบริหาร การบริหารงานโดยยึดกฎระเบียบ และความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร (อธิบายเพิ่มได้ 3 เปอร์เซ็นต์) 5) ผลวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้จัดการและวิธีการบริหารงานของผู้จัดการที่มีต่อประเภทผู้นำ 8 ประเภท ซึ่งแจกแจงโดยมาตรการของเรตดิน อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของผู้จัดการส่วนภูมิภาค แม้จะไม่พบนัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยทั้งสี่ดังกล่าว แต่พบว่ามีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของผู้จัดการ (ประเมินโดยผู้บังคับบัญชา และประเมินโดยผู้จัดการเอง) โดยเฉพาะการบริหารที่ยึดกฎระเบียบ และการบริหารที่มุ่งประสิทธิผลของงาน สำหรับตัวแปรระดับการศึกษา สถานการณ์ในหน่วยงาน และความสามัคคีของสมาชิก เป็นอีกสามตัวแปรที่การศึกษาพบว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญน้อย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้จัดการหน่วยงานที่รับผิดชอบงานแบบเดียวกัน รับนโยบายมาจากส่วนกลางเหมือนกัน มีวิธีดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ตัวแปรดังกล่าวจึงมีค่าเกือบคงที่ ฉะนั้นจึงควรศึกษาเพิ่มเติม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีความผันแปรในเรื่องดังกล่าวจากองค์กรหลายๆ ประเภทที่รับผิดชอบต่างๆ กัน มีโครงสร้างงาน วิธีดำเนินงาน และเป้าหมายในการทำงานแตกต่างกัน เช่น ธุรกิจเอกชน

บริษัท หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และควรรศึกษาคครอบคลุมผู้บริหารหลายๆ ระดับ ผู้วิจัยเชื่อว่า จะพบนัยสำคัญของตัวแปรข้างต้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับการแจกแจงประเภทผู้นำของผู้จัดการประปาส่วนภูมิภาคพบว่า ผู้จัดการที่มีประสิทธิผลต่ำมีจำนวนมากกว่าผู้จัดการที่มีประสิทธิผลสูงเล็กน้อย และกลุ่มผู้นำหนึ่งแฉก รวมกับนักบุญ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิผลต่ำสุด มีถึงร้อยละ 27.3 ของผู้จัดการทั้งหมด ซึ่งสำนักงานประปาส่วนภูมิภาคควรจะให้ความสนใจปรับปรุงแก้ไข อย่างไรก็ตามก็ดีจำนวนร้อยละในแต่ละกลุ่มก็สอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ทำในต่างประเทศและในประเทศไทย ในการแจกแจงประเภทผู้นำของผู้บริหารระดับกลางขององค์กร โดยมีจำนวนร้อยละในแต่ละกลุ่มดังนี้ นักบริหาร (ร้อยละ 12.3) ผู้นำเผด็จการที่มีศิลปะ (ร้อยละ 12.3) นักพัฒนา (ร้อยละ 11.8) ผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ (ร้อยละ 9.6) ผู้ประนีประนอม (ร้อยละ 14.4) ผู้นำเผด็จการ (ร้อยละ 12.3) นักบุญ (ร้อยละ 10.7) ผู้นำหนึ่งแฉก (ร้อยละ 16.6)

โสภาค ผาสุกนิรันดร์. 2536. **การศึกษาเพื่อกำหนดค่านิยมเมืองในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 211 หน้า. รศ.ดร.จรี วิจิตรวาทการ ประธานกรรมการ (ลพบ. HT 147, T5 ส 86 T)

การกล่าวถึงเมืองในความหมายที่ใช้ทางวิชาการ ต้องมีคำจำกัดความที่ชัดเจน มากกว่าความหมายที่เข้าใจกันตามสามัญสำนึกทั่วไป การศึกษาเพื่อกำหนดค่านิยมเมืองจึงเป็นการเสนอวิธีจำกัดความหมายของคำว่าเมือง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในระดับพื้นฐานของแนวคิดค่านิยมเมืองซึ่งเป็นที่ยอมรับจะป้องกันไม่ให้เกิดการแปลความหมายที่ไขว้เขว หรือทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน นอกจากนี้ ค่านิยมเมืองยังใช้เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาคูณสมบัติของพื้นที่ เพื่อให้สามารถระบุขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของเมือง สำหรับใช้เป็นหน่วยศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนเมือง ดังนั้น ค่านิยมเมืองที่กำหนดขึ้นนี้จึงให้ความสำคัญแก่ปรากฏการณ์เมืองในฐานะที่เป็นหน่วยทางสังคมเศรษฐกิจของท้องถิ่น มากกว่าการมีฐานะเป็นหน่วยงานทางการปกครอง

ประเทศไทยไม่มีค่านิยมหรือการกำหนดเขตชุมชนเมืองไว้เป็นมาตรฐาน และไม่มีการรวบรวมสถิติในเรื่องนี้ไว้อย่างเป็นทางการเหมือนในต่างประเทศที่มีความก้าวหน้า การปราศจากค่านิยมที่เป็นทางการทำให้การศึกษารื่องเกี่ยวกับเมืองในประเทศไทยมีลักษณะกระจัดกระจายในแนวคิดพื้นฐาน และส่วนใหญ่ตั้งคาศักดิ์เขตของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในรูปของเทศบาลให้มีความหมายเป็นเขตชุมชนเมือง วิธีการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่ออาศัยตัวเลขสถิติที่รวบรวมไว้ในทะเบียนราษฎร นำไปใช้ในการศึกษา

ปรากฏการณ์ของเมือง ทั้งๆ ที่ได้ตระหนักถึงปัญหาในทางวิชาการที่เกิดขึ้นเนื่องจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างสภาพพื้นที่ของชุมชนเมืองกับอาณาเขตทางการปกครองของเทศบาล

วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์มุ่งศึกษาปรากฏการณ์ของเมืองในประเทศไทย เพื่อแสวงหาข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะของเมือง และนำไปเสนอเป็นคำนิยามเมืองที่มีเงื่อนไขรายละเอียดสอดคล้องกับลักษณะของเมืองในประเทศไทย

วิธีการศึกษาแยกออกเป็นสองแนวทาง ในแนวทางที่หนึ่ง มุ่งหาข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะของเมือง โดยอาศัยวิธีสังเกตการณ์จากพื้นที่ชุมชนเมืองในประเทศไทย การสังเกตการณ์มีแนวทฤษฎีมนุษย์นิเวศน์เป็นกรอบความคิดของการศึกษา โดยมุ่งสนใจตัวแปรสำคัญคือ ขนาดของประชากร การควบคุมสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พัฒนาการทางเทคโนโลยี และพัฒนาการขององค์กรทางสังคม ในแนวทางที่สอง เป็นการค้นคว้าทางวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักวิธีการกำหนดคำนิยามของเมือง รวมทั้งลักษณะของคำนิยามของเมืองในต่างประเทศ ผลลัพธ์ของการศึกษาจากทั้งสองแนวทางนำไปสู่การนำเสนอคำนิยามสำหรับประเทศไทย ที่เกิดจากการอาศัยข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะของเมืองเป็นบรรทัดฐานทางด้านเนื้อหาสาระ และอาศัยความรู้จากการค้นคว้าทางวรรณกรรมเกี่ยวกับการกำหนดคำนิยามของเมืองในต่างประเทศเป็นบรรทัดฐานทางด้านรูปแบบการนำเสนอเป็นคำนิยาม

จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีสังเกตการณ์ในพื้นที่ชุมชนเมืองรวม 4 แห่ง คือ ชุมชนเมืองนครนายก ชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ ชุมชนเมืองเชียงใหม่ และชุมชนเมืองกระบี่ มีการบันทึกข้อมูลตามจุดสังเกตการณ์ต่างๆ รวมทั้งสิ้น 207 จุด พร้อมกับทำการบันทึกเป็นภาพถ่ายไว้ทุกจุดสังเกตการณ์ จำนวนทั้งสิ้น 620 ภาพ ผลจากการศึกษาได้พบข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของเมืองในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 12 ประการ แบ่งออกเป็นลักษณะทางภูมิศาสตร์ 2 ประการ ลักษณะทางมนุษย์นิเวศน์ 6 ประการ และลักษณะทางด้านอื่นที่เป็นองค์ประกอบของเมืองซึ่งช่วยให้คำอธิบายมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีก 4 ประการ ลักษณะของเมืองในประเทศไทยที่สำคัญและพิจารณานำไปเป็นเงื่อนไขประกอบอยู่ในคำนิยามที่นำเสนอ ได้แก่ บริเวณตัวเมือง พื้นที่เขตเมือง ชุมชนชุมชนแบบเมือง และพื้นที่ว่าง

ผลลัพธ์ของการศึกษาได้เสนอเป็นคำนิยามของเมืองสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วยเงื่อนไขรายละเอียดทั้งสิ้น 4 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ เงื่อนไขด้านประชากร 1 ข้อ และเงื่อนไขด้านมนุษย์นิเวศน์ 3 ข้อ แนวนโยบายที่เกิดขึ้นจากข้อสรุปของการศึกษาชี้ให้เห็นหนทางที่เป็นประโยชน์ต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในบริเวณที่มีการพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนเมือง ข้อสรุปของวิทยานิพนธ์ทำให้เห็นความสำคัญของการประเมินระดับการพัฒนาของพื้นที่ในฐานะที่เป็นหน่วยทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่ไม่ผูกพันอยู่กับขอบเขตทางการปกครอง ผลลัพธ์ของการศึกษาช่วยนำไปสู่การทบทวนในแนวคิด และวิธีปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง และช่วยให้เกิดความชัดเจนขึ้นเป็นรูปธรรมสำหรับการพิจารณาปรับปรุงอาณาเขตของเทศบาลและสุขาภิบาล

คุดม ทุมไชสิต. 2536. **ลักษณะและสาเหตุของปัญหาความยากจนของครอบครัวชนบท : กรณีจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 550 หน้า. รศ.ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่ ประธานกรรมการ (สพบ. HQ 674.55, 29S6 อ 44T)

ปัญหาความยากจนในชนบท เป็นปัญหาสำคัญที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา นโยบายแก้ปัญหาคความยากจนของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะความรู้ความเข้าใจในลักษณะปัญหายังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถระบุและวินิจฉัยวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพออกมาได้

การวิจัยนี้ มุ่งแสวงหาองค์ความรู้เพื่อให้อธิบายลักษณะและสาเหตุความยากจนของครอบครัวชนบท โดยหวังว่าองค์ความรู้ที่ค้นหาได้ดังกล่าว จะช่วยอำนวยความสะดวกในการระบุและวินิจฉัยปัญหา ตลอดจนเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาด้านนี้ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านวิธีการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้ทั้งวิธีเชิงเอกสาร วิธีเชิงคุณภาพและวิธีเชิงปริมาณ ค่อยๆเป็นขั้นตอน ขั้นตอนแรกเริ่มจากวิธีการวิจัยเชิงเอกสารเพื่อประมวลกรอบความรู้และกรอบความคิดเกี่ยวกับความยากจนทั้งหมด พร้อมทั้งได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยขั้นเท่าที่ข้อมูลจะอำนวยให้ได้ เมื่อได้ข้อมูลเชิงเอกสารอย่างเพียงพอแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นเวลา 4 เดือนใน 2 หมู่บ้าน จำนวน 12 ครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ได้ข้อมูลในภาคสนามมาประกอบกับข้อมูลทางเอกสาร เพื่อพัฒนาดัชนีในการวัดและหากรอบตัวแปรที่สอดคล้องกับพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อได้ข้อมูลและกรอบตัวแปรอย่างเพียงพอแล้วผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงสมมติฐานในการวิจัยให้ดีขึ้น แล้วนำไปทำการพิสูจน์ในเชิงปริมาณโดยทำการทดสอบกับครอบครัวตัวอย่างจำนวน 437 ครอบครัว ทุกครอบครัวได้มาจากการกระจายสุ่ม ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย และเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการศึกษา พบว่า 1) ลักษณะความยากจนในปัจจุบันของครอบครัวชนบท จังหวัดสงขลาสามารถวัดได้โดยดัชนีความขาดแคลนในปัจจุบัน (ณ วันที่สัมภาษณ์) จำนวน 67 ดัชนี ซึ่งรวมกันขึ้นเป็นตัวแปร 9 ตัว คือ (1) ภาวะความขาดแคลนอาหารและน้ำดื่ม (2) ภาวะความขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม น้ำใช้ พลังงานและของใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพประจำวัน (3) ภาวะความขาดแคลนที่อยู่อาศัยและองค์ประกอบที่จำเป็นภายในบ้าน (4) ภาวะความขาดแคลนความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ (5) ภาวะความขาดแคลนบริการด้านสุขภาพอนามัย (6) ภาวะความขาดแคลนความมั่นคงในอาชีพและความปลอดภัยในการทำงาน (7) มีลักษณะด้อยทางสังคมวัฒนธรรม (8) ภาวะความขาดแคลนปัจจัยจำเป็นในการผลิตในปีปัจจุบัน (9) มีภาวะหนี้สินที่กักขังจากภาวะประกอบอาชีพในปีปัจจุบัน

ตัวแปรทั้ง 9 ตัว สามารถรวมกันได้เป็นปัจจัย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่หนึ่งถึงตัวแปรที่เจ็ด (มีน้ำหนักการอธิบายความยากจนร้อยละ 39.7) และความจำเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่เจ็ดถึงตัวแปรที่เก้า (มีน้ำหนักการอธิบายความยากจนร้อยละ 14.4) ทั้งสองปัจจัยมีน้ำหนักการอธิบายรวมกันร้อยละ 54.2

ค่าการอธิบายร้อยละ 54.2 นี้ถือเป็นลักษณะร่วมกันของครอบครัวยากจนชนบท จังหวัดสงขลา ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 45.8 คาดว่า ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยเฉพาะของแต่ละครอบครัวหรือแต่ละพื้นที่ ซึ่งการวิจัยนี้ยังไม่สามารถเจาะเข้าถึงได้ทั้งหมด

2) พบว่า สาเหตุของความยากจน ขึ้นกับตัวแปรหลายตัว เฉพาะตัวที่พบว่าสำคัญมาก 10 ลำดับแรก มีดังนี้ (1) พื้นฐานการศึกษาของผู้มีรายได้ในครอบครัว (2) รายได้สุทธิจากการประกอบอาชีพในปีที่ผ่านมา (3) ความมั่งคั่งดั้งเดิมของครอบครัว (4) อายุเฉลี่ยของผู้มีรายได้ในครอบครัว (5) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในรอบปีที่ผ่านมา (6) หนี้ตกทอดมาจากปีก่อน (7) จำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว (8) จำนวนพื้นที่ที่ทำกินของตัวเองใน 5 ปีที่ผ่านมา (9) จำนวนสมาชิกในครอบครัวในปีที่ผ่านมา (10) ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในปีที่ผ่านมา

โดยตัวแปรทั้ง 10 ตัวดังกล่าว ร่วมกันอธิบายความยากจนได้ร้อยละ 33.9 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 66.1 นั้น ยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่าเกิดจากสาเหตุใดแน่ ซึ่งน่าจะได้มีการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้กันต่อไปอีก

ข้อเสนอแนะ ลักษณะทางองค์ประกอบ (ingredient) ของความยากจนที่ค้นพบนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้โดยตรงต่อการวินิจฉัยปัญหา ตลอดจนการระบุและนับจำนวนครอบครัวยากจนในชนบท นอกจากนั้น การค้นพบปัจจัยสาเหตุของความยากจน

จะเกิดประโยชน์ต่อการจัดลำดับความสำคัญของโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของประเทศอีกด้วย

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอว่า

1) ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องพิจารณานำองค์ความรู้นี้ไปใช้ เพื่อวินิจฉัย ระบุ และนับจำนวนครอบครัวยากจนออกมาให้ได้และขึ้นบัญชีครอบครัวยากจนเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาต่อไป

2) ให้รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนในชนบทอย่างจริงจัง โดยในระยะสั้นให้มุ่งแก้ไขเพื่อบรรเทาอาการความขาดแคลนสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพเฉพาะหน้าไปพลางก่อน ส่วนระยะยาวให้มุ่งแก้ไขที่สาเหตุของความยากจน อันเป็นการแก้ไขโดยมุ่งถอนรากถอนโคนของรากเหง้าแห่งความยากจนให้หมดสิ้นไป

ส่วนในด้านวิชาการ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ยังเป็นเพียงขั้นเริ่มต้น จึงยังคงสามารถอธิบายลักษณะความยากจนได้เพียงร้อยละ 54.2 และอธิบายสาเหตุของความยากจนได้เพียงร้อยละ 33.9 ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอว่าควรจะได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ต่อไปอีกอย่างจริงจัง โดยรัฐบาลควรให้การสนับสนุนทางการเงินด้วย

บรรณานุกรม
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

- กล้า ทองขาว. 2534. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 488 หน้า. รศ.ดร.วรเดช จันทรศร ประธานกรรมการ (สพบ. JQ 1745, A1 ก17 T)
- กิ่งพร ทองใบ. 2533. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะองค์การกับประสิทธิผลขององค์การภาครัฐบาลในการบริหารราชการไทย. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 263 หน้า. รศ.ดร.สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์ ประธานกรรมการ (สพบ. HD 58.9, ก 32 T)
- กิตติ บุญนาค. 2536. การนำนโยบายภาษีมูลค่าเพิ่มไปปฏิบัติ : การศึกษาวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์ในธุรกิจโรงแรม. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 500 หน้า. รศ.ดร.วรเดช จันทรศร ประธานกรรมการ (สพบ. JQ 1745, A1 ก 34 T)
- ชวลิต หมื่นนุช. 2535. อิทธิพลของภาวะผู้นำของคณบดีที่มีต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 295 หน้า. รศ.ดร.ถวัลย์ วรเทพพุดมิพงษ์ ประธานกรรมการ (สพบ. HM 141 ซ 170 T)
- ทองใบ สุดซารี. 2536. การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสหวิทยาลัยอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 436 หน้า. รศ.ดร.วรเดช จันทรศร ประธานกรรมการ (สพบ. LB 2126, TS ท 19 T)
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. 2536. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 254 หน้า. รศ.ดร.วรเดช จันทรศร ประธานกรรมการ (สพบ. JQ 1746, 21 ท 56 T)
- ประยงค์ เต็มขนาลา. 2535. ระบบราชการไทยกับทัศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการด้านการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีของข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 202 หน้า. รศ.ดร.อุทัย เลหาวิเชียร ประธานกรรมการ (สพบ. JQ 1745, A1 ป17 รมT)

- ปิยะนุช เงินคล้าย. 2536. **ภาวะสุขภาพอนามัยของประชาชน : การศึกษาสำรวจปัจจัยและผลกระทบของนโยบายสาธารณสุขมูลฐานในเขต 1 ของสาธารณสุข.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 253 หน้า. ศ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ประธานกรรมการ (สพบ. RA395, T5 ป. 36 T)
- ไพจิตร กสิวัฒน์. 2536. **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพการบริหารงานขององค์การกับผลของการให้บริการอนามัยโรงเรียนของสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 261 หน้า. รศ.ดร.วินิต ทรงประทุม ประธานกรรมการ (สพบ. JQ 1745, A1 พ 92 T)
- เลิศ ไชยณรงค์. 2536. **อิทธิพลของภาวะผู้นำที่มีต่อประสิทธิผลของการบริหารงานศึกษาเฉพาะกรณีผู้จัดการประปา การประปาส่วนภูมิภาค ประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 281 หน้า. รศ.ดร.ถวัลย์ วรเทพพุดผิงษ์ ประธานกรรมการ (สพบ. HD 577, ล 68 T)
- วรพิทย์ มีมาก. 2532. **การวิเคราะห์โครงสร้างการบริหารงานและประสิทธิผลของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสุขาภิบาลและเทศบาล.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 166 หน้า. ศ.ดร.ไพบูลย์ ช่างเรียน ประธานกรรมการ (สพบ. JS 7403, A3 ว 17 T)
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2534. **ขีดความสามารถในการบริหารงานพัฒนาของสภาพตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 336 หน้า. ศ.ดร.ไพบูลย์ ช่างเรียน ประธานกรรมการ (สพบ. JS 7403, A8 ว 37 T)
- สมบัติ อ่างรงค์บุญวงศ์. 2531. **การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะเชิงประจักษ์ : ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายการประถมศึกษาของไทย (พ.ศ. 2523-2527).** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 318 หน้า. ศ.ดร.สมศักดิ์ ชูโต ประธานกรรมการ (สพบ. LA 1222, ล 16 T)
- สมาน งามสนิท. 2533. **สื่อเพื่อการบริหารการพัฒนา : กรณีการจัดตั้งศูนย์วิถีโอเทปเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ศาลาอีสานเขียว.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 112 หน้า. ศ.ดร.อรุณ รักธรรม ประธานกรรมการ (สพบ. JH 1525, C59 ล 16 T)
- สุเทพ เขาวลิต. 2535. **การบริหารการพัฒนาเมืองพัทยา : รูปแบบที่ควรจะเป็น.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 367 หน้า. ศ.ดร.ไพบูลย์ ช่างเรียน ประธานกรรมการ (สพบ. JS 7415, P37 ล 44 T)

- โสภาค ผาสุขนิรันต์. 2536. **การศึกษาเพื่อกำหนดค่านิยมเมืองในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์
 พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 211 หน้า. รศ.ดร.จวี
 วิจิตรวาทการ ประธานกรรมการ (สพบ. HT 147, T5 886 T)
- อรัศธรรม พรหมมะ. 2534. **การใช้เทคนิคการวิเคราะห์นโยบายในส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
 ด้านเศรษฐกิจและสังคม.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิต-
 พัฒนบริหารศาสตร์. 353 หน้า. รศ.ดร.วินิต ทรงประทุม ประธานกรรมการ (สพบ. IQ
 1745, A1 017 T)
- อวยชัย ชะบา. 2532. **การทดสอบทฤษฎีภาวะผู้นำในองค์การระบบเปิด : กรณีภาควิชามหา-
 วิทยาลัยของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒน-
 บริหารศาสตร์. 228 หน้า. ศ.ดร.อรุณ รัศธรรม ประธานกรรมการ (สพบ. HD 57.7,
 017 T)
- อาคม ใจแก้ว. 2532. **การนำนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ศึกษาปัจจัยที่ส่ง
 ผลกระทบต่อความสำเร็จ.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิต-
 พัฒนบริหารศาสตร์. 390 หน้า. รศ.ดร.สุจิตรา บุญรัตพันธุ์ ประธานกรรมการ (สพบ.
 JF 1358, T5 021 T)
- อุดม ทুমไธสิต. 2536. **ลักษณะและสาเหตุของปัญหาความยากจนของครอบครัวชนบท : กรณี
 จังหวัดสงขลา.** วิทยานิพนธ์ พบ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร-
 ศาสตร์. 550 หน้า. รศ.ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่ ประธานกรรมการ (สพบ. HQ 674,
 55, 29S6 044 T)